

DERNEKLER MEVZUATI KAPSAMINDA UYULMASI GEREKEN USUL VE ESASLAR HAKKINDA REHBER

SİVİL TOPLUMLA İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZET	5
AMAÇ	5
A. DERNEKLERİN DENETİMLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	5
1. Denetimin Amacı:.....	6
2. Denetimlerde Uyulması Gereken İlkeler:.....	6
3. Denetimde İncelenecek Belgeler ve İnceleme Usulü:	7
B. DERNEKLERİN KURULUŞU VE İŞLEYİŞİ	7
1. Dernek Kurma Hakkı:.....	7
1.1. Ceza Hükümü:.....	7
2. Kurulması Yasak Olan Dernekler ve Yasak Faaliyetler:.....	8
2.1. Ceza Hükümü:.....	8
3.1. İzne Tabii Kelimeler:.....	8
3.2. Bazı Ad ve İşaretleri Kullanma Yasağı:	9
3.3. Ceza Hükümü:.....	9
4. Hata ve Noksanlıkların Giderilmesi:	9
4.1. Ceza Hükümü:.....	9
C. ÜYELİK	9
1. Üyelik Koşulları:	9
1.1. Ceza Hükümü:.....	10
2. Dernek Organlarında Görev Alma:.....	10
2.1. Ceza Hükümü:.....	10
Ç. GENEL KURUL TOPLANTILARI	10
1. İlk Genel Kurul Toplantısı:.....	10
1.1. Ceza Hükümü:.....	11
2. Olağan Toplantı:.....	11
2.1. Çağrı Usulü:.....	11
2.2. Toplantı Yeri ve Toplantı Yeter Sayısı:	11
2.3. Toplantı Usulü:	12
2.4. Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılması:	12
2.5. Ceza Hükümü:.....	13
3. Toplantı Karar Yeter Sayısı:	14
D. FAALİYETLER	14
1. Uluslararası Faaliyet:	14
1.2. Yabancı Derneklerin Faaliyetleri:	14
1.3. Ceza Hükümü:.....	14
2. İzinle Kurulabilecek Tesisler:.....	15

2.1. Ceza Hükümü:.....	15
3. Görevden Geçici Olarak Uzaklaştırılma:	15
4. Faaliyetten Geçici Alıkoyma:	16
E. DERNEKLERİN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİ	16
1. Kamu Kurumlarıyla Ortak Yürütülen Projeler:	16
2. Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları İle İlişkilerinde Temel İlkeler:	16
2.1.Ceza Hükümü:	17
F. YURTDIŞI YARDIMLAR	18
1. Bildirimlerin Yapılması:.....	18
2. Bildirimin Şekli:	19
3. Ceza Hükümleri:	19
G. DEFTER TUTMA ESASLARI	21
1. İşletme Hesabı Esasında Tutulacak Defterler:	21
2. Bilanço Hesabı Esasında Tutulacak Defterler:.....	22
3. Defterlerin Tasdiki:	22
4. Kayıt Usulü:.....	22
5. Defter ve Belgeleri Saklama Süresi	23
6. Ceza Hükümleri:	23
H. GELİRLER VE GİDERLER	28
1.Dernek Gelirleri ile Giderlerine İlişkin Esaslar	28
1.1. Dernek Gelirleri	28
1.2. Dernek Giderleri	29
2. Ceza Hükümleri:	29
I. BEYANNAMELER VE BİLDİRİMLER	31
1. Beyanname Verilmesi	31
1.1. Ceza Hükümleri:	32
2. Genel Kurul Sonuç Bildirimi:	32
2.1. Ceza Hükümü:.....	33
3. Değişikliklerin Bildirilmesi:	33
3.1.Ceza Hükümü:	34
4. Taşınmazların Edinilmesi ve Bildirilmesi:	34
4.1. Ceza Hükümü:.....	34
5. Temsilciliğin Bildirilmesi:	35
5.1. Ceza Hükümü:.....	35
6. Basımevlerinin Sorumluluğu:	35
6.1. Ceza Hükümü:.....	36

İ. YARDIM TOPLAMA	36
1. İzin Alma Zorunluluğu:	36
2. İzin Alınacak Yetkili Makamlar:.....	37
3. Yardım Toplama Şekilleri:	37
4. Yardım Toplama Süresi:	37
5. Sorumlu Kurul:	37
6. Toplanan Yardım Paralarının Teslimi:.....	38
7. Kesin Hesap, Bildirim ve Denetim:	38
8. Yardım Toplama Faaliyetinin Giderleri:	38
9. Kalan Yardımın Devri:	38
10. Çeşitli Hükümler:	38
11. Cezalar:	39
J. KAMU YARARI STATÜSÜ	41
1. Kamu Yararı İçin Aranacak Şartlar:.....	41
2. Kamu Yararına Çalışan Dernek Statüsünün Kaybedilmesi:	42
3. Kamu Yararına Çalışan Dernek Yönetici ve Denetçilerinin Mal Bildirimde Bulunması:.....	42
K. DENETİM	43
1. İç Denetim:	43
2. Denetim:.....	43
3. Ceza Hükümleri:	44
L. TÜZEL KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ	44
1. Kendiliğinden Sona Erme:.....	44
2. Mahkeme Kararı ile:	44
3. Genel Kurul Kararı ile:	44
4. Tasfiye:.....	45
M. DERNEKLER MEVZUATI KAPSAMINDA ÖNGÖRÜLEN	46
İDARİ VE ADLİ YAPTIRIMLARA İLİŞKİN TABLOLAR	46
1. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Bildirimler:	46
2. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Diğer İdari Yaptırımlar:.....	47
3. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Adli Yaptırımlar:	48

ÖZET

Bu Rehber; Anayasa, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu başta olmak üzere farklı kanun, yönetmelik ve ilgili mevzuatta düzenlenen konuları bir kaynak altında derleyerek örnek olaylar eşliğinde dernekler mevzuatı kapsamında uyulması gereken usul ve esaslar hakkında bilgi sunmaktadır.

Rehberde; Derneklerin denetimi ile ilgili bilgiler, kuruluş, işleyiş, üyelik, genel kurul toplantıları, faaliyetler, yurt dışı yardımlar, defter tutma esasları, beyannameler ve bildirimler, yardım toplama, kamu yararı statüsü, denetim ve derneklerin tüzel kişiliğinin sona ermesi konularında açıklamalar yapılmıştır.

AMAÇ

Bu Rehberin amacı; derneklerin denetimlerinin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında bilgi vermek, derneklerin tabi oldukları mevzuat kapsamında uyulması gereken usul ve esasları sistemli bir şekilde açıklamak, derneklerin uygulamada yaşayabilecekleri sorunların önceden giderilebilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi için, mevzuatta öngörülen konuların örnek olaylar ile daha kolay anlaşılmasını sağlamaktır.

UYARI: Bu rehberdeki idari para cezaları ile parasal sınırlar; kanunlarda ve yönetmeliklerde yer aldığı şekilde ve yeniden değerlendirme oranına göre artırılmadan belirtilmiştir.

Söz konusu idari para cezaları ve parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan idari para cezası ve parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanmaktadır.

Bu rehberde belirtilen idari para cezaları ile parasal sınırların yeniden değerlendirme oranına göre arttırılan miktarları, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün www.siviltoplum.gov.tr adresindeki internet sayfasının mevzuat kısmının genelgeler bölümünde yayımlanmaktadır.

A. DERNEKLERİN DENETİMLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Bilindiği üzere Dernekler Kanununun 19 uncu maddesinde, gerekli görülen hallerde derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıklarına ilişkin denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Kanunun aynı maddesi söz konusu denetimlerin risk değerlendirmelerine göre yapılmasını esasa bağlamıştır. Derneklere yönelik denetimler mesai saatleri içerisinde yapılmaktadır. Bu denetimlerin yapılacağı en az yirmi dört saat önce derneklere bildirilir hükmü gereğince, dernekler

gerçekleştirilecek denetimler ile ilgili bilgi sahibi olabilir ve gerekli hazırlıkları yapabilirler. (Ayrıntılı bilgi için 5253 sayılı Dernekler Kanununun 19 uncu maddesine bakınız)

Denetimlerin risk analizlerine göre yapılması esastır. Genel Müdürlükçe derneklere yönelik suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında risk analizi yapılır. Derneklerin risk grupları yüksek, orta ve düşük olarak belirlenir. Risk analizi için belirlenen kriterler elde edilen yeni bilgiler doğrultusunda her yıl gözden geçirilir ve değerlendirilir. Yüksek ve orta risk grubunda yer alan dernekler için denetim programları hazırlanır ve bu dernekler İçişleri Bakanı veya mülkî idare amiri tarafından kamu görevlilerine denetlenir. Risk analizi yapılmasına ve derneklerin denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlükçe belirlenir. (Dernekler Yönetmeliği Ek Madde 1)

1. Denetimin Amacı:

- ✓ Derneklere yönelik yapılacak denetimlerin amacı genel olarak derneklerin ilgili mevzuata uygun bir şekilde hareket edip etmediklerini tespit etmek ve sektörün güvenilir bir şekilde faaliyetlerine devam etmelerini sağlamaktır. Bu kapsamda;
- ✓ Derneğin tüzüğünde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda ve mevzuata uygun olarak faaliyet gösterip göstermediğini,
- ✓ Faaliyetleri ile ilgili işlem ve eylemlerinin doğruluk, verimlilik ve etkinlik yönlerinden amacına uygun olup olmadığını belirlemek,
- ✓ Derneklerin, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında farkındalıklarının artırılması ve kendilerini terörizmin finansmanı riskinden korumalarına yönelik önlemleri almaları konuları ile diğer hususlarda derneklere rehberlik etmek ve ortaya çıkabilecek sorunların önceden giderilmesi için yardımcı olmaktır.

Bu noktada söz konusu denetimlerin derneklerin faaliyetlerini engelleme amacı gütmeyeceğinin altı çizilmelidir. Bunun yanında kanunlara aykırı faaliyet yürüten derneklerin tespit edilmesi durumunda ise sektörün güvenilirliğini korumak adına tespit edilen ihlallerle orantılı bir biçimde kanunun öngördüğü cezalar uygulanabilecektir.

2. Denetimlerde Uyulması Gereken İlkeler:

Denetimin, derneğin yerleşim yerinde yapılması asıldır. Ancak, derneğin ikametgâhının denetimin yapılmasına elverişli olmadığı hallerde, sivil toplumla ilişkiler birimlerinde veya başka bir kamu kurum ve kuruluşlarına ait bir yerde denetim yapılabilir. Denetimin planlanması ve gerçekleştirilmesinde temel amaç ilgili mevzuata ilişkin olabilecek aykırılıkların tespit edilmesi ve derneklere rehberlik edilmesidir. Denetimin tüm aşamalarında derneklerin faaliyetlerinin devamı ve sürekliliği ilkesi çerçevesinde, derneklerin faaliyetlerini engelleyecek veya aksatacak herhangi bir işlem yapılamaz ve bu konuda gerekli tüm tedbirler alınır. Derneğin faaliyetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülebilmesi için gereken kolaylık sağlanır.

3. Denetimde İncelenecek Belgeler ve İnceleme Usulü:¹

- ✓ Kuruluşun tüzüğü ve varsa diğer iç mevzuatı,
- ✓ İşletme hesabı esasında defter tutulması halinde; karar defteri, üye kayıt defteri, evrak kayıt defteri ve işletme hesabı defteri,
- ✓ Bilanço esasında defter tutulması halinde; karar defteri, üye kayıt defteri, evrak kayıt defteri, yevmiye defteri ve büyük defter,
- ✓ Alındı belgeleri ve aynı bağış alındı belgeleri, harcama belgeleri, aynı yardım teslim belgeleri, yetki belgeleri,
- ✓ Gelen ve giden evrak, beyanname, bildirim, üyelik, taşınır veya taşınmazlara ilişkin belgeler,
- ✓ Varsa, sandığına ilişkin belgeler,
- ✓ Ticari/İktisadi işletmesine ilişkin defter ve belgeler,
- ✓ Denetime başlanılan tarih itibarıyla kasa ve ambar mevcudu ve banka hesap durumu, denetimi yapılacak döneme ilişkin banka hesap ekstreleri, borç ve alacak durumuna ilişkin ve benzeri belgeler.

B. DERNEKLERİN KURULUŞU VE İŞLEYİŞİ

1. Dernek Kurma Hakkı:

- ✓ Fiil ehliyetine sahip herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. (Dernekler Kanunu madde 3)
- ✓ Onbeş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlakî, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir. (Dernekler Kanunu madde 3)
- ✓ Türkiye'de yerleşme hakkına sahip olan yabancı gerçek kişiler de dernek kurabilirler. (Türk Medeni Kanunu madde 93)

1.1. Ceza Hükmü:

Dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlara idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/a)

¹ Denetimde incelenecek hususları içeren "İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçileri Denetim Rehberi" ile valilikler tarafından yapılan denetimler sonucunda düzenlenecek "Denetim Raporu Örneği" Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün www.siviltoplum.gov.tr internet sitesinde mevzuat bölümünde yayımlanmaktadır.

2. Kurulması Yasak Olan Dernekler ve Yasak Faaliyetler:

- ✓ Dernekler tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunamazlar.
- ✓ Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamaz.
- ✓ Askerliğe, millî savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunamaz, bu amaçları gerçekleştirmek üzere kamp veya eğitim yerleri açamazlar. Üyeleri için özel kıyafet veya üniforma kullanamazlar. (Dernekler Kanunu madde 30)

2.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Tüzükte belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunulması durumunda, dernek yönetim kurulu başkanı 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. (Dernekler Kanunu madde 32/o)
- ✓ Askerliğe, millî savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunulması, aynı amaçla kamp veya eğitim yerlerinin açılması, üyeler için özel kıyafet veya üniforma kullanılması durumunda; dernek yönetim kurulu başkanı, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına karar verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/o)
- ✓ Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla dernek kuranlar ve bu fiilleri gerçekleştiren dernek yönetim kurulu başkanı fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine karar verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/p)
- ✓ Derneğin amacı, kanuna veya ahlâka aykırı hâle gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme, derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli bütün önlemleri alır. (Türk Medeni Kanunu madde 89)
- ✓ Dernek faaliyetleri ile ilgili yasak ve sınırlamalara aykırılık halinde, Cumhuriyet savcısının istemiyle mahkemeler tarafından faaliyetten alıkoyma kararı verilebilir. (Türk Medeni Kanunu madde 90)

3.1. İzne Tabii Kelimeler:

Dernek adlarında; Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal, Şehit, Gazi, Kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulan kelimeler İçişleri Bakanlığının izni ile kullanılabilir. (Dernekler Kanunu madde 28)

3.2. Bazı Ad ve İşaretleri Kullanma Yasağı:

Hâlen faaliyet gösteren ya da mahkeme kararıyla kapatılmış ya da feshedilmiş;

- ✓ Siyasi partinin, sendikanın ya da üst kuruluşun, derneğin ya da üst kuruluşunun adı, amblemi, rumuzu, rozeti ve benzeri işaretlerini,
- ✓ Başka bir ülkeye ve daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait bayrak, amblem ve flamaların kullanılması yasaktır. (Dernekler Kanunu madde 29)

3.3. Ceza Hükümü:

İzne tabi kelimeleri izinsiz kullanan ve yukarıda belirtilen yasaklara, yazılı olarak uyarılmalarına rağmen aykırı hareket eden dernek yönetim kurulu başkanı fiili daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve ayrıca derneğin feshine karar verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/n)

4. Hata ve Noksanlıkların Giderilmesi:

- ✓ Dernekler Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve bu Kanunlara dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerin hükümlerine aykırılık tespit edilmesi halinde,
- ✓ Konusu suç teşkil etmeyen hata ve eksikliklerin mülki idare amirinin yazılı istemi üzerine, ilgili dernek tarafından 30 gün içerisinde giderilmesi zorunludur. (Dernekler Kanunu madde 17)

4.1. Ceza Hükümü:

Hata ve eksikliklerin 30 gün içerisinde giderilmeyenler hakkında idari para cezası uygulanır. (Dernekler Kanunu 32/ı)

C. ÜYELİK

1. Üyelik Koşulları:

Fiil ehliyetine sahip bulunan her gerçek kişi ile tüzel kişiler, derneklere üye olma hakkına sahiptir. (Türk Medeni Kanunu madde 64)

15 yaşını bitirmiş ayırt etme gücüne sahip çocuklar da toplumsal, ruhsal, ahlakî, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcisinin kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. On iki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler (Dernekler Kanunu madde 3)

Türkiye'de yerleşme hakkına sahip olan yabancı gerçek kişiler de dernek kurabilirler veya kurulmuş derneklere üye olabilirler. (Türk Medeni Kanunu madde 93)

1.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Derneklere üye olmaları kanunlarla yasaklandığı halde dernek üyesi olanlara idari para cezası verilir.
- ✓ Derneklere üye olması kanunlarla yasaklanmış kişileri bilerek dernek üyeliğine kabul eden veya kaydını silmeyen, dernek üyesi iken derneklere üye olma hakkını kaybeden kişileri dernek üyeliğinden silmeyen dernek yönetim kurulu başkanına idarî para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/a)

2. Dernek Organlarında Görev Alma:

- ✓ Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında yer alan suçlar,
- ✓ Türk Ceza Kanununda yer alan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından mahkûm olanlar,
- ✓ Derneklerin genel kurul dışındaki organlarında görev alamazlar. Dernek organlarına seçildikten sonra yukarıdaki suçlardan mahkûm olanların görevi sona erer. Yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı verildiği takdirde bu fıkra hükümleri uygulanmaz. (Dernekler Kanunu madde 3)

2.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Söz konusu suçlardan mahkûm olanların dernek organlarında görev almaları durumunda,
- ✓ Bu kişilerin görevlerini yazılı uyarıya rağmen yedi gün içerisinde sonlandırmayan dernek yöneticilerine idari para cezası verilir.
- ✓ Mülki idare amirince yapılan ikinci yazılı uyarıya rağmen otuz gün içinde bu kişilerin organlardaki görevlerinin sonlandırılmaması hâlinde Türk Medenî Kanunu'nun 89'uncu maddesine göre işlem tesis edilir. (Dernekler Kanunu madde 32/u ikinci fıkrası)

Ç. GENEL KURUL TOPLANTILARI

1. İlk Genel Kurul Toplantısı:

Dernek kurucuları tarafından imzalanmış kuruluş bildirim ve ekleri, derneğin kurulacağı yerin mülki idare amirliğine verilir. Kuruluş bildirim ve ekinde verilen belgelerin doğruluğu ile dernek tüzüğü, alındı belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren altmış gün içinde mülki idare amirliği tarafından incelenir.

Kuruluş bildirim ve ekleri ile dernek tüzüğünde, Kanuna aykırılık veya noksanlık bulunmadığı takdirde ya da Kanuna aykırılık veya noksanlığın yapılan tebligat üzerine otuz gün içinde giderilmiş olması halinde, mülki idare amirliği tarafından keyfiyet bir yazı ile dernek geçici yönetim kurulu başkanlığına derhal bildirilir.

Kuruluş bildiriminde, tüzüğünde ve diğer belgelerinde Kanuna aykırılık veya noksanlığın bulunmaması ya da Kanuna aykırılık ve noksanlığın verilen süre içinde giderilmesi durumunda, keyfiyetin derneğe yazılı olarak bildirilmesinden itibaren altı ay içinde derneğin ilk genel kurul toplantısını yapması

ve organlarını oluşturması zorunludur. (Türk Medeni Kanunu madde 60, 62, Dernekler Yönetmeliği madde 5, 6 ve 12)

1.1. Ceza Hükümü:

İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması halinde; her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitini isteyebilir. (Türk Medeni Kanunu madde 87)

2. Olağan Toplantı:

Olağan genel kurul toplantılarının en geç üç yılda bir yapılması zorunludur. (Türk Medeni Kanunu madde 74)

2.1. Çağrı Usulü:

- ✓ Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler.
- ✓ Genel kurula katılma hakkı bulunan üyeler, en az 15 gün önceden, günü, saati, yeri ve gündemi bir gazetede ilan edilerek, yazılı olarak bildirilerek, derneğin internet sayfasında ilan edilerek üyenin bildirdiği elektronik posta adresine ya da iletişim numarasına mesaj gönderilerek veya mahalli yayın araçları kullanılarak genel kurul toplantısına çağrılır.
- ✓ Bu çağrıda, çoğunluk sağlanmaması sebebiyle genel kurul toplantısı yapılamazsa, ikinci toplantının hangi gün, saat ve yerde yapılacağı da belirtilir.
- ✓ İlk toplantı ile ikinci toplantı arasındaki süre 7 günden az, 60 günden fazla olamaz. (Dernekler Yönetmeliği madde 14)
- ✓ Genel Kurul Toplantısı, çoğunluk sağlanamaması sebebinin dışında başka bir nedenle yapılamazsa, bu durum yapılamama sebepleri de belirtilmek suretiyle, ilk toplantı için yapılan çağrı usulüne uygun olarak üyelere duyurulur. İkinci toplantının geri bırakma tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yapılması zorunludur.

2.2. Toplantı Yeri ve Toplantı Yeter Sayısı:

- ✓ Genel kurul, katılma hakkı bulunan üyelerin salt çoğunluğunun,
- ✓ Tüzük değişikliği ve derneğin feshi hâllerinde 2/3'ünün katılımıyla toplanır.
- ✓ Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz.
- ✓ Genel kurul toplantısı, bir defadan fazla geri bırakılamaz. (Türk Medeni Kanunu madde 78)

2.3. Toplantı Usulü:

- ✓ Genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesi toplantı yerinde hazır bulundurulur ve toplantı yerine girecek üyelerin resmi makamlarca verilmiş kimlik belgeleri, yönetim kurulu üyeleri veya yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek kişiler tarafından kontrol edilir.
- ✓ Üyeler, yönetim kurulu tarafından düzenlenen listedeki adları karşısına imza atarak toplantı yerine girerler.
- ✓ Kimlik belgesini göstermeyenler, belirtilen listeyi imzalamayanlar ile genel kurula katılma hakkı bulunmayan üyeler toplantı yerine alınmaz.
- ✓ Dernek organlarının seçimi için yapılacak oylamalarda, oy kullanan üyelerin divan heyetine kimliklerini göstermeleri ve hazırlanmış listesini imzalamaları zorunludur.
- ✓ Genel kurul, gündemdeki konuların görüşülerek karara bağlanmasıyla sonuçlandırılır.
- ✓ Genel kurulda her üyenin bir oy hakkı vardır; üye oyunu şahsen kullanmak zorundadır, vekâlet verilmesi mümkün değildir. (Dernekler Yönetmeliği madde 15)

2.4. Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılması:

- ✓ Dernekler, genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarını elektronik ortamda da yapabilirler.
- ✓ Dernekler elektronik ortamda yapılacak genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarını Bakanlık Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından uygun görülüp onaylanan elektronik sistemler üzerinden yapabilirler.
- ✓ Genel kurul yapılmasına ilişkin alınan yönetim kurulu kararında ve genel kurul ilanında genel kurulun hangi yöntemle yapılacağı belirtilir. Elektronik ortamda alınacak yönetim kurulu kararları fiziksel ortamda tutulan yönetim kurulu karar defterinden ayrı olarak tarih ve sıra sayısı ile elektronik ortamda saklanır.
- ✓ Kanunda, Türk Medeni Kanunu'nda, Dernekler Yönetmeliği'nde ve derneklerin kendi tüzüklerinde yer alan genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarının fiziki ortamda gerçekleştirilmesine yönelik bütün usul ve esaslar elektronik ortamda yapılan toplantılar için de geçerlidir.
- ✓ Elektronik ortamda gerçekleştirilen toplantılara ilişkin her türlü bilgi, belge ve kayıt dernek tarafından muhafaza edilir.
- ✓ Fiziki ortamda gerçekleştirilen toplantıların mevzuata aykırı yapılması durumunda uygulanan yaptırımlar elektronik ortamda yapılan toplantılar içinde geçerlidir. (Dernekler Yönetmeliği Madde 15/A)

UYARI: Elektronik ortamda gerçekleştirilecek genel kurullarda kullanılacak yazılımların; İçişleri Bakanlığı Bilgi Teknoloji Genel Müdürlüğü tarafından uygun görülüp onaylanmış olması gerekmektedir.

2.5. Ceza Hükümü:

- ✓ Genel kurulun süresinde toplantıya çağrılmaması,
- ✓ Genel kurul toplantılarının kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılması,
- ✓ Dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen yerin dışında yapılması,
- ✓ Durumunda dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilir.

Mahkeme, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline karar verebilir. (Dernekler Kanunu madde 32/b)

- ✓ Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar,
- ✓ Defter veya kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler,
- ✓ Fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılabilir. (Dernekler Kanunu madde 32/e)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğinin, Olağan Genel Kurul Toplantısının Tüzüğünde Belirtilen Sürede Yapılmadığı Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin olağan genel kurulunu tüzüğünde belirtilen sürede yapmadığı,

A Derneği tüzüğünün maddesinde “*Olağan genel kurul, 3 yılda bir, Aralık ayı içerisinde, yönetim kurulunca belirlenecek gün yer ve saatte toplanır.*” ifadeleri bulunmasına rağmen; derneğin son olağan genel kurulunu... tarihinde yaptığı, ... yılı aralık ayında yapması gereken olağan genel kurulunu ise yapmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 74'üncü maddesi., Dernekler Yönetmeliği madde 13

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği tüzüğünün maddesinde “*Olağan genel kurul, 3 yılda bir, Aralık ayı içerisinde, yönetim kurulunca belirlenecek gün yer ve saatte toplanır.*” ifadeleri bulunmasına karşılık; A Derneğinin son olağan genel kurulunu ... tarihinde yaptığı, ... yılı aralık ayında yapması gereken olağan genel kurulunu ise yapmadığı, söz konusu durumun 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 74'üncü maddesine aykırı olduğu

tespit edildiğinden; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun *Ceza Hükümleri* başlıklı 32/b maddesinde yer alan hüküm gereğince valiliğince tarafından A Derneği yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

3. Toplantı Karar Yeter Sayısı:

- ✓ Genel kurul kararları, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla,
- ✓ Tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin 2/3'ünün çoğunluğuyla alınır. (Türk Medeni Kanunu madde 81)

D. FAALİYETLER

1. Uluslararası Faaliyet:

5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulan Dernekler;

- ✓ Tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette veya iş birliğinde bulunabilir,
- ✓ Yurt dışında temsilcilik veya şube açabilir,
- ✓ Yurt dışında dernek veya üst kuruluş kurabilir,
- ✓ Yurt dışında kurulmuş dernek veya kuruluşlara katılabilirler. (Dernekler Kanunu madde 5)

1.2. Yabancı Derneklerin Faaliyetleri:

Merkezleri yurt dışında bulunan yabancı dernekler ve vakıflar ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlar; Dışişleri Bakanlığının ve gerektiğinde ilgili diğer kurumların da görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle,

- ✓ Türkiye'de faaliyette veya iş birliğinde bulunabilir,
- ✓ Temsilcilik veya şube açabilir,
- ✓ Dernek veya üst kuruluş kurabilir veya kurulmuş dernek veya üst kuruluşlara katılabilirler.

UYARI: Merkezleri yurt dışında bulunan yabancı dernekler ve vakıflar ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların şube ve temsilcilikleri ile bu kuruluşların Türkiye'deki faaliyetleri, dernekler için öngörülen mevzuat hükümlerine tabidir. (Dernekler Kanunu madde 5, Dernekler Kanunu madde 36, Dernekler Yönetmeliği madde 26)

1.3. Ceza Hükümü:

Yetkili mercilerin izni olmaksızın merkezleri yurt dışında bulunan yabancı dernekler ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların,

- ✓ Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açarlara,

- ✓ Faaliyetlerini yürütenlere,
 - ✓ Bu kuruluşlarla iş birliğinde bulunanlar veya bunları üye kabul edenlere,
- İdari para cezası verilir ve izinsiz açılan şube veya temsilciliğin kapatılmasına da karar verilir.
(Dernekler Kanunu madde 32/g)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğin, Yetkili Mercilerden İzin Alınmaksızın Merkezi Yurtdışında Bulunan bir Kuruluş ile İş Birliğinde Bulunulduğu İncelenmiştir.

İçerik:

A Derneği ile merkezi yurt dışında bulunan bir kuruluş arasında Türkiye’de bazı meslek edindirme kursları düzenlenmesi konusunda işbirliği sözleşmesi yapıldığı, A Derneğin bahse konu kurs faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere söz konusu kuruluştan nakdi yardım aldığı ve kurs faaliyetlerinin yabancı kuruluş ile birlikte yürütüldüğü, Derneğin yurtdışından aldığı nakdi yardımları mülki idare amirliğine bildirdiği, ancak yapılan iş birliğine ilişkin yetkili makamlardan izin alınmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 5’inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği’nin 26’ncı maddesi

Sonuç ve Yaptırım:

Bahse konu faaliyetlerin, 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 5’inci maddesi ve Dernekler Yönetmeliği’nin 26’ncı maddesi hükümleri doğrultusunda İçişleri Bakanlığında izin alınmadan gerçekleştirilmesi nedeniyle, adı geçen Kanunun 32/g maddesi gereğince A Derneği yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

2. İzinle Kurulabilecek Tesisler:

Derneklerin, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt ve pansiyon ve üyeleri için lokal açmaları ve lokallerinde alkollü içki kullanılması ile bu tesislerin işletilmesi halinde mülki idare amirinden izin almaları gerekir. (Dernekler Kanunu madde 26)

2.1. Ceza Hükümü:

Özel kanunlardaki düzenlemeler saklı kalmak üzere, bahse konu tesisleri izinsiz açan dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilir. Ayrıca, tesisin kapatılmasına da karar verilebilir. (Dernekler Yönetmeliği madde 32/m)

3. Görevden Geçici Olarak Uzaklaştırılma:

Bir derneğin faaliyeti çerçevesinde,

- Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında yer alan suçlar,
- Türk Ceza Kanununda yer alan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu,

- Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçundan dolayı, derneğin genel kurulu dışındaki organlarında görevli olanlar veya ilgili personel hakkında kovuşturma başlatılması hâlinde bu kişiler veya bu kişilerin görev yaptığı organlar geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir.

Yukarıda açık olarak belirtildiği gibi, dernek yöneticilerinin görevden uzaklaştırılabilmesi için, söz konusu suçlardan birinden dolayı ilgili dernek yöneticileri hakkında kovuşturma başlatılmış olması yeterli değildir. Dernek yöneticilerinin görevden uzaklaştırılabilmesi için, kovuşturmanın dernek faaliyeti çerçevesinde işlendiği iddia edilen karaparanın aklanması, uyuşturucu veya terörizmin suçlarından dolayı başlatılması gerekmektedir. Örneğin: dernek faaliyetleri çerçevesinde olmayan kovuşturma gerekçe gösterilerek, hakkında kovuşturma başlatılan kişilerin üyesi oldukları dernekteki yönetim kurulunun geçici olarak görevden uzaklaştırılmasından söz edilmesi mümkün değildir.

4. Faaliyetten Geçici Alıkoyma:

- Dernekler Kanununun 30/A maddesinin birinci fıkrasındaki tedbirin yeterli olmaması ve gecikmesinde sakınca bulunması durumunda İçişleri Bakanı, derneği geçici olarak faaliyetten alıkoymaya ilişkin kararını verir ve yargılamaya Türk Medenî Kanununun 89 uncu maddesine göre devam eder.
- İlgililer her zaman faaliyetten geçici alıkoyma kararının kaldırılmasını talep edebilir. Mahkeme başvuruyu gecikmeksizin karara bağlar. (Dernekler Kanunu madde 30/A)

E. DERNEKLERİN KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİ

1. Kamu Kurumlarıyla Ortak Yürütülen Projeler:

- ✓ Dernekler, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilirler.
- ✓ Kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla %50'si oranında aynı ya da nakdi katkı sağlayabilirler. (Dernekler Kanunu madde 10)

2. Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerinde Temel İlkeler:

- ✓ Dernek ve vakıflar, kamu kurum ve kuruluşlarının ismini alamaz, bu kurum ve kuruluşların hizmet binaları ve müştemilatı içinde faaliyet gösteremez ve bu kuruluşlara ait araç ve gereci kullanamaz.
- ✓ Kurum ve kuruluşlarının sundukları hizmetlerle ilgili olarak gerçek ve tüzel kişilerden ücret, bağış, katkı payı ve benzeri adlar altında herhangi bir karşılık alamaz.

- ✓ Kamu hizmetlerinde kullanılan araç, gereç, evrak, form ve benzeri malzemenin, bu Kanun kapsamındaki dernek ve vakıflardan temin edilmesi istenemez.
- ✓ Kamu görevlileri görev unvanlarını kullanarak dernek ve vakıf organlarında görev alamaz.
- ✓ Dernek ve vakıf organlarında görev alan kamu görevlileri, bu görevleri nedeniyle ücret, huzur hakkı veya başka bir ad altında herhangi bir karşılık alamaz.
- ✓ Dernek ve vakıfların yardım toplama ve bağış kabul hizmetlerinde kamu görevlileri çalıştırılmaz.
- ✓ Kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinden bu Kanun kapsamındaki dernek ve vakıflara ödenek, yardım veya herhangi bir kaynak aktarılamaz.
- ✓ Kamu kurum ve kuruluşları, personel maaş ve ücretlerinden, kaynağında kesinti yaparak bu Kanun kapsamındaki dernek ve vakıflara aktarma yapamaz.
- ✓ İhaleyi yapan kurum ve kuruluş bünyesinde bulunan veya bu kurum ve kuruluşlarla ilgili her ne amaçla kurulmuş olursa olsun vakıf ve dernekler ile bunların sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketler, bu kurum ve kuruluşların 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre yapacakları ihalelere katılamazlar. (Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun madde 2)

2.1.Ceza Hükümü:

Belirtilen ilkelere aykırı hareket eden kamu görevlileri ile dernek ve vakıf yöneticileri, eylemleri başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ayrıca dernek ve vakıf yöneticileri hakkında görevden alma işlemi uygulanır. (Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun madde 3)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğin 5072 Sayılı Kanuna Aykırı Faaliyette Bulunduğu Tespit Edilmiştir.

İçerik:

A Derneğin, bir üniversite bünyesinde yürütülen sınav ile ilgili olarak eğitim/öğretim dönemlerinin başlangıcında yeni kayıt yapılan öğrencilerden bağış adı altında bedel tahsilatı yapıldığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun'un Temel ilkeler başlıklı 2/a-b maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Üniversite bünyesinde yürütülen sınav işlemlerinin uygulama, düzenleme, giriş ücreti belirleme gibi yetkilerin yine üniversiteler tarafından yapılması gerektiği, bu işlemlerin üniversiteler tarafından yürütülen temel kamu hizmeti olarak değerlendirilmesi gerektiği, bu doğrultuda elde edilecek gelirlerin üniversiteler

bünyesinde yer alan özel bütçelere kaydedilmesi gerektiği, ancak gerek sınav organizasyonunun sevk ve idaresi gerekse de sınav ücreti belirleme ve tahsil edilen gelir işlemleri ile öğrenci kayıt işlemleri esnasında tahsil edilen gelirlerin A Derneği tarafından yürütüldüğü, söz konusu durumun 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun'un Temel ilkeler başlıklı 2/a-b maddesine aykırılık teşkil ettiği tespit edildiğinden, 5072 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda ilgili yönetim kurulu üyeleri hakkında değerlendirme yapmak üzere konunun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi gerekmektedir.

F. YURTDIŞI YARDIMLAR

- ✓ Dernekler, mülkî idare amirliğine önceden bildirimde bulunmak şartıyla, yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynî ve nakdî yardım alabilirler. Nakdî yardımların bankalar aracılığıyla alınması zorunludur.
- ✓ Yurt dışına yapılacak yardımlarda ise, yardım yapılmadan önce dernekler tarafından mülki idare amirliğine bildirilir. (Dernekler Kanunu madde 21)

1. Bildirimlerin Yapılması:

Yurtdışından gelen yardımlarda;

- ✓ Dernekler,
- ✓ Faaliyet izni verilen yabancı dernekler,
- ✓ Yabancı vakıflar,
- ✓ Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar,
- ✓ Mülki idare amirliğine önceden bildirimde bulunmak şartıyla yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan ayni ve nakdi yardım alabilirler.
- ✓ Yabancı dernekler ile yabancı vakıfların ve kâr amacı gütmeyen kuruluşların şube ve temsilciliklerinin genel merkezinden aldığı paralar da aynı usulle bildirime tabidir.

Yurt dışına yapılacak yardımlarda;

- ✓ Yardım yapılmadan önce dernekler tarafından mülki idare amirliğine bildirilir. Ancak afet veya acil durumlarda bu bildirim afet veya acil durumun gerçekleştiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılabilir. Belirli bir proje kapsamında farklı tarihlerde yapılan yardımlara ilişkin yurt dışı bildirimi tek seferde yapılabilir.
- ✓ Yabancı dernekler ile yabancı vakıfların ve kar amacı gütmeyen kuruluşların şube ve temsilciliklerinin genel merkezine ve yurt dışına gönderdiği para ve yardımlar da aynı usulle bildirime tabidir.

- ✓ Yurt dışına yapılacak yüz bin Türk Lirasını veya on bin Avro veya eşiti dövizini aşan nakdi yardımların, bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapılması esastır.
- ✓ Ancak, finansal erişimin güç olduğu ülkelere yapılacak yardımlar finans kuruluşları kullanılmaksızın ilgili mevzuata göre nakit beyan formu ile gümrük idaresine beyan edilmek suretiyle yapılabilir.
- ✓ Gümrükte beyan edilme suretiyle yurt dışına para çıkışı yapılan durumlarda ilgili beyan, verilmiş tarihten itibaren en geç otuz gün içinde dernek tarafından mülki idare amirliğine bildirilir.
- ✓ Yardım gerçekleştirildikten sonra faaliyet sonuç bildirimini doksan gün içerisinde mülki idare amirliğine verilir.
- ✓ Bu bildirimde, yapılan yardımların gerçekleştiğine ilişkin form ve görsel materyaller ve benzeri kanıtlayıcı belgeler eklenir. (Dernekler Yönetmeliği madde 18)

2. Bildirimin Şekli:

Yurtdışından yardım alacak olan dernekler ile faaliyet izni verilen yabancı dernekler ile yabancı vakıflar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar,

- ✓ Dernekler Yönetmeliği eki Ek-4/A'da belirtilen Yurtdışından Yardım Alma Bildirimini doldurup mülki idare amirliğine bildirimde bulunurlar.

Yurt dışına yardım yapacak dernekler ve faaliyet izni verilen yabancı dernekler ile yabancı vakıflar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar,

- ✓ Yardım yapılmadan önce Dernekler Yönetmeliği eki Ek-4/B'de belirtilen Yurt Dışına Yapılacak Yardım Bildirimini,
- ✓ Yardım gerçekleştirildikten sonra ise Dernekler Yönetmeliği eki Ek-4/C'de belirtilen Yurt Dışına Yapılan Yardım Faaliyet Sonuç Bildirimini merkezinin bulunduğu sivil toplumla ilişkiler birimine verirler. (Dernekler Yönetmeliği madde 19)

3. Ceza Hükümleri:

Yurt dışı yardımı bankalar aracılığıyla almayan dernek yöneticilerine,

- ✓ Bu şekilde alınan paranın yüzde yirmi beşi oranında idarî para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/c)

Yurt dışından alınan veya yurt dışına yapılan yardımlara ilişkin bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenlere,

- ✓ Dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/k)

ÖRNEK OLAY:

ÖRNEK 1:

Tespit:

A Derneğinin Yurt Dışından Almış Olduğu Nakdi Yardımların Bir Kısmını Mülkî İdare Amirliğine Bildirmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin tarihinde tutarında yurt dışından almış olduğu yardımın kullanılmadan önce mülki idare amirliğine bildirim şartının yerine getirilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 21'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 18'inci ve 19'uncu maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 21'inci maddesinde yer alan hükme aykırı hareket edildiği tespit edildiğinden; aynı Kanun'un 32/k maddesinde yer alan " ...21 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir." hükmü doğrultusunda söz konusu yardımların alındığı tarihlerde başkanlık görevini yürüten A Derneği yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 2:

Tespit:

A Derneğinin Yurt Dışına Yapmış Olduğu Bazı Yardımlarda Yardım Yapılmadan Önce Mülki İdare Amirliğine Bildirim Şartının Yerine Getirilmediği Tespit Edilmiştir.

İçerik:

A Derneğinin banka hesabından yabancı ülkeye yurt dışı yardımların yapıldığı, yurt dışına yapılan bu yardımlara ilişkin yardım yapılmadan önce mülki idare amirliğine bildirim şartının yerine getirilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 21'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 18'inci ve 19'uncu maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 21'inci maddesinde yer alan hükme aykırı hareket edildiği tespit edildiğinden; aynı Kanun'un 32/k maddesinde yer alan " ...21 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir." hükmü doğrultusunda söz konusu yardımların yapıldığı tarihlerde başkanlık görevini yürüten A Derneği yönetim kurulu başkanına tarafından idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

G. DEFTER TUTMA ESASLARI

Dernekler işletme hesabı esasına göre defter tutarlar. Kamu yararına çalışma statüsü bulunan dernekler ile yıllık brüt gelirleri bir milyon beş yüz bin TL'yi aşan derneklerin takip eden hesap döneminden başlayarak bilanço esasına göre defter tutmaları gerekir.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan dernekler, yukarıda belirtilen hadde bağlı kalmaksızın yönetim kurulu kararı ile bilanço esasına göre defter tutabilirler.

Bilanço esasına geçen dernekler, üst üste iki hesap döneminde yukarıda belirtilen haddin altına düşerlerse, takip eden yıldan itibaren işletme hesabı esasına dönebilirler.

Ticari işletmesi bulunan dernekler, ticari işletmeleri için, ayrıca Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre defter tutarlar. (Dernekler Yönetmeliği madde 31)

UYARI: Bu rehberde, derneklerin bilanço esasına göre defter tutmaları için öngörülen parasal sınırlar, Dernekler Yönetmeliğinde öngörüldüğü şekilde ve yeniden değerlendirme oranına göre artırılmadan belirtilmiştir.

Söz konusu parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanmaktadır.

Bu rehberde belirtilen parasal sınırların yeniden değerlendirme oranına göre arttırılan miktarları, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün www.siviltoplum.gov.tr adresindeki internet sayfasının mevzuat kısmının genelgeler bölümünde yayımlanmaktadır.

1. İşletme Hesabı Esasında Tutulacak Defterler:

- ✓ Karar Defteri: Yönetim kurulu kararları tarih ve numara sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı toplantıya katılan üyelerce imzalanır.
- ✓ Üye Kayıt Defteri: Derneğe üye olarak girenlerin kimlik bilgileri, derneğe giriş ve çıkış tarihleri bu deftere işlenir. Üyelerin ödedikleri giriş ve yıllık aidat miktarları bu deftere işlenebilir.
- ✓ Evrak Kayıt Defteri: Gelen ve giden evraklar, tarih ve sıra numarası ile bu deftere kaydedilir. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyaları dosyalanır. Elektronik posta yoluyla gelen veya giden evraklar çıktısı alınarak saklanır.
- ✓ İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir.

2. Bilanço Hesabı Esasında Tutulacak Defterler:

- ✓ Karar Defteri,
- ✓ Üye Kayıt Defteri,
- ✓ Evrak Kayıt Defteri,
- ✓ Yevmiye Defteri ve Büyük Defter. (Dernekler Yönetmeliği madde 32)

3. Defterlerin Tasdiki:

Tutulması zorunlu olan defterler kullanıma başlanmadan önce,

- ✓ İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğüne,
- ✓ Ya da notere tasdik ettirilir.
- ✓ Bu defterlerin kullanılmasına sayfaları bitene kadar devam edilir ve defterlerin ara tasdiki yapılmaz.
- ✓ Ancak, yevmiye defteri kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda, her yıl yeniden tasdik ettirilir.
- ✓ Büyük Defterin onaylatılması zorunlu değildir. (Dernekler Yönetmeliği madde 36)

4. Kayıt Usulü:

- ✓ Dernekler, defter ve kayıtları ile Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kurumlarıyla yazışmalarında Türkçe kullanmak zorundadır. (Dernekler Kanunu madde 31)
- ✓ Defterler mürekkepli kalemle yazılır. Defterler bilgisayar ortamında da tutulabilir. Ancak form ya da sürekli form şeklinde tutulacak defterler, kullanılmaya başlanmadan önce her bir sayfasına numara verilerek ve onaylatılarak kullanılabilir. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter haline getirilerek muhafaza edilir.
- ✓ Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kurallarına göre düzeltilebilir.
- ✓ Diğer defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst ya da yan tarafına ya da ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir.
- ✓ Yanlış rakam ve yazının çizilmesi halinde, bu rakam ve yazıyı çizen tarafından paraflanır.
- ✓ Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek ya da silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez.
- ✓ Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölümü hariç defterlerin satırları, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.
- ✓ Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli form ya da sürekli form yapraklarının sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz. (Dernekler Yönetmeliği madde 33)

5. Defter ve Belgeleri Saklama Süresi:

- ✓ Defterler hariç olmak üzere, dernekler tarafından kullanılan alındı belgeleri, harcama belgeleri ve diğer belgeler özel kanunlarda belirtilen süreler saklı kalmak üzere, kaydedildikleri defterlerdeki sayı ve tarih düzenine uygun olarak 5 yıl süreyle saklanır.

6. Ceza Hükümleri:

- ✓ Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.
- ✓ Defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde; dernek yönetim kurulu başkanına ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere idarî para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/d)
- ✓ Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar ve defter veya kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde altı aydan iki yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır. (Dernekler Kanunu madde 32/e)
- ✓ Defter ve kayıtların Türkçe tutulmaması halinde, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/r)
- ✓ Tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren on beş gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. (Dernekler Kanunu madde 32/k)

ÖRNEK OLAY:

ÖRNEK 1:

Tespit:

A Derneğinin Gelir ve Gider İşlemleri İçin İşletme Hesabı Defterinde Kayıt Tutmadığı Tespit

Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği tarafından yıllarında yardım toplama kampanyaları düzenlendiği, bu kampanyalar neticesinde elde edilen gelir ve giderler için; alındı belgesi, gider makbuzu, fatura ve benzeri belgelerin düzenlendiği, ancak söz konusu gelir ve gider belgelerinin İşletme Hesabı Defterine kaydedilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 38'inci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneğinin söz konusu faaliyetleri doğrultusunda oluşan gelir ve giderlerinin İşletme Hesabı Defterine kaydedilmemesi nedeniyle, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan “Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır...” hükmü gereğince ilgili dönemde dernek yönetim kurulu başkanı görevini sürdüren kişi hakkında değerlendirme yapmak üzere konunun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 2:

Tespit:

Derneğin Herhangi Bir Gelir veya Gider Belgesinin Bulunmadığı Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin adresinde ikamet ettiği, karar defterinin incelenmesi neticesinde tüzük amacı doğrultusunda çeşitli tarihlerde konferanslar ve benzeri faaliyetleri yaptığı, bu faaliyetler için yapılan masraflarının karşılanmasına yönetim kurulunca karar verildiği incelenmiştir.

Derneğin defter, kayıt ve belgelerinin incelenmesi sonucunda; Derneğe ait herhangi bir gelir veya gider belgesinin bulunmadığı, Dernek tarafından tutulan işletme hesabı defterine herhangi bir kayıt yapılmadığı, banka hesabının bulunmadığı tespit edilmiş, ayrıca dernek yetkilileri tarafından herhangi bir gelir ve gider belgesinin bulunmadığı beyan edilmiştir.

Derneğin yapılması zorunlu giderleri ile faaliyetleri için gerekli olan harcamaları yapması; bu harcamaları karşılayacak bağış, aidat gibi gelirleri de alındı belgesi veya bankalar aracılığı ile tahsil etmesi gerektiği değerlendirilmekle beraber yapılan denetimde söz konusu duruma ilişkin herhangi bir gelir veya gider belgesinin bulunmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 38'inci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Dernek tarafından yapılan herhangi bir giderin bulunmadığı, Dernek tarafından tahsil edilen herhangi bir gelirin de bulunmadığı incelenmekle beraber; Derneğin yapılması zorunlu giderleri ile faaliyetleri için gerekli olan harcamaları karşılayacak gelirlerinin de alındı belgesi veya bankalar aracılığı ile tahsil edilmesi gerektiği, yapılması gereken bu faaliyetlere ilişkin gelir ve giderlerin Dernek Defterlerine işlenmemesi nedeniyle kayıt dışı gelir ve giderinin bulunduğu değerlendirilmekle beraber; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun *Ceza Hükümleri* başlıklı 32/d maddesinde yer alan “Derneğe ait tutulması gereken

defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır...” hükmü doğrultusunda yönetim kurulu üyeleri hakkında değerlendirme yapmak üzere konunun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 3:

Tespit:

A Derneği Tarafından Tutulan Yevmiye Defterinin Geç Tasdik Ettirildiği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

Bilanço esasına göre defter tutan A Derneğinin yevmiye defterinin ilgili olduğu dönemde tasdik ettirilmediği, söz konusu defteri geç tasdik ettirdiği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 36'ncı maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Bilanço esasına göre defter tutan A Derneğinin yevmiye defterini, kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda tasdik ettirmesi gerekirken, söz konusu defteri altı ay sonra tasdik ettirmesi nedeniyle, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan “*Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir....*” hükmü gereğince, dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 4:

Tespit:

A Derneğinin, Muhasebe Uygulamalarında Tek Düzen Hesap Planına Uygun Hareket Etmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin yevmiye defterinin incelenmesi neticesinde; personele verilen avansların usulüne uygun kaydedilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 32'nci maddesi, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 183'üncü maddesi, 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği.

Sonuç/Yaptırım:

Yevmiye Defteri kayıtlarında, personele verilen avansların Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde belirtilen usule uygun olarak 196. Personel Avansları Hesabında takip edilmesi gerekirken, doğrudan 770. Genel Yönetim Giderleri Hesabında takip edilmesi nedenleriyle, Dernekler Kanununun 11 inci maddesi ile Dernekler Yönetmeliği'nin 32'nci maddesinde belirtilen 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne aykırı hareket edildiğinden, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan “*Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir...*” hükmü gereğince, dernek yönetim kurulu başkanına ve aynı derneğin mali defterlerini tutmakla sorumlu Serbest Muhasebeci Mali Müşavirine idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 5:

Tespit:

A Derneğin Karar Defterinde Yer Alan Kayıtta Okunamayacak Şekilde Düzeltme Yapıldığı Tespit Edilmiştir:

İçerik: A Derneğin karar defterinde yer alan bazı ibarelerin okunamayacak şekilde daksil kullanmak sureti ile kapatılarak düzeltme yapıldığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Derneğin karar defterinde yer alan bazı ibarelerin okunamayacak şekilde daksil kullanmak sureti ile kapatılarak düzeltme yapılması nedeniyle, Dernekler Kanununun 11 inci maddesi ile Dernekler Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesinde belirtilen “*Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez.*” hükmüne aykırı hareket edildiği değerlendirildiğinden; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan “*Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir...*” hükmü gereğince, Derneğin yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 6:

Tespit:

A Derneğin Karar Defterinde Boş Sayfa Bırakılarak Kayıtların Yapıldığı Tespit Edilmiştir:

İçerik:

Derneğin karar defterinde bazı sayfaların boş bırakılarak sonraki sayfalara karar alındığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Dernek karar defterinde yer alan bazı sayfalarının boş bırakılarak sonraki sayfalara karar alındığı, bu durumun Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi ile Dernekler Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesinde belirtilen "*Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölümü hariç defterlerin satırları, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.*" hükmüne aykırı olduğu değerlendirildiğinden 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan "Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir..." hükmü gereğince, dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 7:**Tespit:**

Ayni Yardım Teslim Belgesi ile Yapılması Gereken Bazı Teslimlerin Liste Düzenleyerek Yapıldığı

Tespit Edilmiştir:**İçerik:**

A Derneği tarafından satın alınan ayakkabı ve çanta gibi malzemelerin ihtiyaç sahiplerine teslimi esnasında Ayni Yardım Teslim Belgesi düzenlenmediği, bunun yerine yapılan teslimlerin söz konusu teslim belgesinde öngörülen bilgileri içermeyen liste düzenleyerek gerçekleştirildiği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği 38'inci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Alınan malzemelerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılması işleminin düzenlenen listedeki kişi adları karşısına (+) işareti konularak ihtiyaç sahiplerinin imzasının alınmadan yapıldığı, dolayısı ile Ayni Yardım Teslim Belgesi düzenlenmeden söz konusu teslimlerin yapılarak Dernekler Yönetmeliği'nin 38'inci maddesinde yer alan "*Dernekler tarafından kişi, kurum veya kuruluşlara yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri Ek-14'te yer alan Ayni Yardım Teslim Belgesi ile yapılır.*" hükmünün yerine getirilmemesi nedeniyle, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan "Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir..." hükmü gereğince, dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 8:

Tespit:

Derneğin ... Yılına Ait Yevmiye Defterini Tasdiksiz Tuttuğu Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği tarafından ... yılı Yevmiye Defterinin tasdiksiz olarak tutulduğu incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 31'inci, 32'nci ve 36'ncı maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği tarafından ... yılı Yevmiye Defterinin tasdiksiz olarak tutulması nedeniyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan "*Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.*" hükmü gereğince, konunun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi gerekmektedir.

H. GELİRLER VE GİDERLER

1. Dernek Gelirleri ile Giderlerine İlişkin Esaslar

1.1. Dernek Gelirleri:

- ✓ Dernek gelirleri alındı belgesi ile toplanır ve giderler harcama belgesi ile yapılır. Dernek gelirlerinin bankalar aracılığı ile toplanması halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer.
- ✓ Dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılacak alındı belgeleri yönetim kurulu kararı ile bastırılır.
- ✓ Dernek gelirlerini toplayacak kişiler yönetim kurulu kararıyla belirlenir ve bunlar adına yetki belgesi düzenlenir.
- ✓ Dernek gelirlerinin bankalar aracılığı ile toplanması halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer.
- ✓ Yönetim kurulu asıl üyeleri ve temsilciler hariç dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler, yetki süresi de belirtilmek suretiyle, yönetim kurulu kararı ile tespit edilir.
- ✓ Dernek adına gelir tahsil etmekle yetkili olan kişiler, tahsil ettikleri paraları otuz gün içerisinde dernek saymanına teslim ederler veya derneğin banka hesabına yatırır. Ancak, tahsilatı 5.000 Türk Lirasını geçenler, otuz günlük süreyi beklemeksizin tahsil ettikleri parayı en geç iki iş günü içinde derneğin banka hesabına yatırır.
- ✓ Dernek kasasında bulundurulabilecek para miktarı, ihtiyaçlar dikkate alınarak yönetim kurulunca belirlenir. (Dernekler Kanunu madde 11, Dernekler Yönetmeliği madde 38-47)

1.2. Dernek Giderleri:

- ✓ Dernek giderleri ise fatura, perakende satış fişi, serbest meslek makbuzu gibi harcama belgeleri ile yapılır.
- ✓ Ancak, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi kapsamında bulunan ödemeler için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre gider pusulası düzenlenir.
- ✓ Bu kapsamda da bulunmayan ödemeler için Gider Makbuzu veya banka dekontu gibi belgeler harcama belgesi olarak kullanılır.
- ✓ Dernekler tarafından kişi, kurum veya kuruluşlara yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri yer alan Aynı Yardım Teslim Belgesi ile yapılır.
- ✓ Kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından derneklere yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri ise yer alan Aynı Bağış Alındı Belgesi ile kabul edilir. (Dernekler Kanunu madde 11, Dernekler Yönetmeliği madde 38-47)

2. Ceza Hükümleri:

- ✓ Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/d)
- ✓ Yedi bin Türk lirasını aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve ödemelerini bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapmayan dernek yöneticilerine her bir işlem için işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir (Dernekler Kanunu madde 32/u)
- ✓ Her ne suretle olursa olsun kendisine tevdi olunan derneğe ait para veya para hükmündeki evrak, senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine olarak sarf veya istihlâk veya rehneden veya satan, gizleyen, imha, inkâr, tahrif veya tağyir eden yönetim kurulu başkanı ve üyeleri veya denetçiler ile derneğin diğer personeli Türk Ceza Kanununun güveni kötüye kullanma suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır. Ayrıca, mahkeme yargılama sırasında sanıkların, organlardaki görevlerinden geçici olarak uzaklaştırılmasına da karar verebilir. (Dernekler Kanunu madde 32/f)

ÖRNEK OLAY:

ÖRNEK 1:

Tespit:

Yetki Belgesiz Gelir Tahsilatı Yapıldığı Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin Yönetim Kurulu yedek üyesi ve derneğin bir personelinin adlarına yetki belgesi düzenlenmeksizin Dernek adına gelir topladıkları incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

Dernekler Kanunu'nun 11'inci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 45'inci ve 46'ncı maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/d maddesinde yer alan "Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir..." hükmü gereğince, Dernek yönetim kurulu yedek üyesi ile derneğin ilgili personeline idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 2:

Tespit:

A Derneğinin 7.000 TL Üzerindeki Bağışları Elden Kabul Ettiği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneğinin ... yılında kabul ettiği ... TL tutarlarındaki bağışların, yedi bin Türk Lirasından fazla olmasına rağmen, söz konusu bağışların bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla kabul edilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci ve 32/u maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Söz konusu dernek gelirlerinin usulüne uygun tahsil edilmemesi ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32'nci maddesinin (u) bendinde yer alan "Yedi bin Türk lirasını aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve ödemelerini bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapmayan dernek yöneticilerine her bir işlem için işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir." hükmüne aykırı hareket edilmesi nedeniyle, adı geçen Kanun hükmü gereğince dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 3:

Tespit:

A Derneği Tarafından Yapılan Bazı Giderler İçin Mevzuatın Öngördüğü Gider Belgeleri İbraz Edilememiş ve Elde Edilen Gelirin Dernek Amaçları Doğrultusunda Harcandığı İspat Edilememiştir.

İçerik:

A Derneğinin bir projeye ilişkin olarak aldığı ve banka hesabına yatırılan bazı dernek gelirlerinin banka hesabından çekildiği, ancak çekilen bazı paralar için mevzuatın öngördüğü herhangi bir gider belgesinin ibraz edilemediği ve söz konusu paraların hangi amaç ile harcandığının ispat edilemediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 11'inci ve 32/f maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 38'inci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Derneğin banka hesabından Dernek yönetim kurulu üyesi tarafından farklı tarihlerde olmak üzere döviz ve Türk lirası olarak farklı tutarlarda para çekildiği, çekilen söz konusu tutarların proje harcamaları ve/veya Dernek harcamalarında kullanıldığına dair herhangi bir belgenin ibraz edilmediği/edilemediği, ayrıca bu işlemlere ilişkin İşletme Hesabı Defterine kayıt yapılmadığı, bu paraların proje ve Dernek amaçları doğrultusunda kullanılmayarak Derneğin zarara uğratılması nedeniyle, sorumlu kişiler hakkında 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/f maddesinde yer alan düzenlemeler gereğince gerekli incelemelerin yapılması için konunun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi gerekmektedir.

I. BEYANNAMELER VE BİLDİRİMLER

1. Beyanname Verilmesi:

- ✓ Dernekler, yıl sonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülkî idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Söz konusu beyanname örneği Dernekler Yönetmeliği Ek:21'de yer almaktadır.
- ✓ Derneklerin şubeleri tarafından da beyanname verilir. Şubelerin beyannamelerin birer örneğini bağlı buldukları derneğe de vermeleri gerekmektedir.
- ✓ Derneklerin açtıkları temsilcilikler tarafından ayrıca beyanname verilmez. Ancak, temsilciliklere ilişkin her türlü bilginin dernek beyannamesinde gösterilmesi gereklidir. (Dernekler Yönetmeliği madde 83)

1.1. Ceza Hükümleri:

- ✓ Beyannameyi bilerek gerçeğe aykırı olarak verenler yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. (Dernekler Kanunu madde 32/j)
- ✓ Beyannamenin mülki idare amirliğine verilmemesi durumunda dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/l)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

Dernek Beyannamesinde Yer Alan Bazı Bilgilerin Hatalı Olduğu Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği'nin beyannamesinin incelenmesi sırasında, Derneğe ait gayrimenkullerin tamamına Dernek Beyannamesi'nin Bölüm XI. Taşıtlar ve Taşınmaz Mallar/4 Taşınmaz Mallar başlıklı bölümünde yer verilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 17'nci ve 84'üncü maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği'nin beyannamesinde Derneğe ait gayrimenkullerin tamamına yer verilmediği tespit edildiğinden, Dernekler Kanunu'nun 17'nci maddesindeki hüküm doğrultusunda konu ile ilgili gerekli düzeltmelerin yapılması ve eksikliklerin düzeltilmesi konusunda Derneğe bildirimde bulunulması gerekmektedir. Bildirime rağmen gerekli düzeltmelerin yapılmaması durumunda ise 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun Ceza Hükümleri başlıklı 32/l maddesinde yer alan "17 nci maddede yer alan zorunluluğa uymayanlara yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir...." hükmü doğrultusunda idari para cezası verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Dernekler Yönetmeliğinin 84 üncü maddesi gereğince, dernek denetime tabi tutulabilir.

2. Genel Kurul Sonuç Bildirimi:

- ✓ Olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarını izleyen kırk beş gün içinde, yönetim ve denetim kurulları ile diğer organlara seçilen asıl ve yedek üyeleri içeren Genel Kurul Sonuç Bildirimi mülki idare amirliğine verilir.
- ✓ Genel kurul toplantısında tüzük değişikliği yapılması halinde; genel kurul toplantı tutanağı, tüzüğün değişen maddelerinin eski ve yeni şekli, her sayfası yönetim kurulu üyelerinin salt çoğunluğunca imzalanmış dernek tüzüğünün son şekli kırk beş gün içinde mülki idare amirliğine verilir.

- ✓ Sandığı bulunan dernekler, sandıklarına ilişkin genel kurul sonuç bildirimini aynı usulde mülki idare amirliğine bildirirler.(Dernekler Yönetmeliği madde 17)

2.1. Ceza Hükümü:

Bahse konu yükümlülöklere uymayan dernek yöneticilerine idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/s)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğinin Genel Kurul Toplantısında Seçilen Danışma Kurulunun Mülki İdare Amirliğine Bildirilmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

Derneklerin genel kurul toplantılarında seçilen oluşturulması zorunlu olan yönetim ve denetim kurulları ile dernek tüzüğünde yer alan isteğe bağlı oluşturulan disiplin kurulu, danışma kurulu ve benzeri organlarının mülki idare amirliğine bildirilmesi zorunludur. Derneğin tarihinde yapılan genel kurul toplantısı için düzenlenen genel kurul sonuç bildiriminde yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin bildirildiği, ancak söz konusu genel kurul toplantısında seçilen danışma kurulu üyelerinin bildirilmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 23'üncü maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 17'nci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği'nin genel kurul toplantısında seçilen danışma kurulu üyelerinin mülki idare amirliğine bildirilmediği tespit edildiğinden, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32 (s) maddesinde yer alan "23 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine beş yüz Türk lirası idarî para cezası verilir." hükmüne göre dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

3. Değişikliklerin Bildirilmesi:

- ✓ Derneklerin, yerleşim yerlerinde (ikametgah adreslerinde) meydana gelen değişiklikleri,
- ✓ Dernek organlarında meydana gelen değişiklikleri,
- ✓ Tüzüklerinde yapılan değişiklikleri,
- ✓ Üyeliklerinde meydana gelen değişiklikleri,
- ✓ İlgili değişikliği izleyen 45 gün içerisinde, mülki idare amirliğine bildirmeleri gerekmektedir. (Dernekler Yönetmeliği madde 92)

3.1.Ceza Hükümü:

- ✓ Bahse konu yükümlülükler uymayan dernek başkanına idari para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/s)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğinin Yönetim Kurulu Üyelerinde Meydana Gelen Değişikliklerin Mülki İdare Amirliğine Bildirilmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği'nde yönetim kurulu üyesinin istifası üzerine dernek yönetim kurulunun kararı ile yedek üyelere bir kişinin yönetim kurulu üyeliğine getirildiği, ancak söz konusu değişiklik için "Dernek Organlarındaki Değişiklik Bildirimi"nin mülki idare amirliğine verilmemesi incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 23'üncü maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 92'nci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği tarafından yönetim kurulu üyelerindeki değişikliğin mülki idare amirliğine bildirilmemesi nedeniyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 32 (s) maddesinde yer alan "23 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine beş yüz Türk lirası idarî para cezası verilir." hükmüne göre dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

4. Taşınmazların Edinilmesi ve Bildirilmesi:

- ✓ Dernekler genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler.
- ✓ Dernekler edindikleri taşınmazları, tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde mülki idare amirliğine bildirmekle yükümlüdürler. (Dernekler Kanunu madde 22)

4.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Bahse konu yükümlülüğe uymayan dernek başkanına idari para cezası verilir. Dernekler Kanunu madde 32/1)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneği Tarafından Edinilen Taşınmazların Kanunda Belirtilen Süre İçerisinde Mülki İdare Amirliğine Bildirilmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

Derneğin...yılında bağış yoluyla edindiği taşınmazları süresi içerisinde mülki idare amirliğine bildirimmediği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 22'nci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 93'üncü maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Derneğin...yılında bağış yoluyla edindiği taşınmazları tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde mülki idare amirliğine bildirimmediği, 5253 Sayılı Dernekler Kanunu'nun 22'nci maddesine aykırı hareket ettiği tespit edildiğinden; 5253 Sayılı Dernekler Kanunu'nun 32/l maddesinde yer alan "22 ve 24 üncü maddelerde belirtilen bildirim yükümlülüğünü, ... yerine getirmeyen dernek yöneticilerine ... beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. ..." hükmü gereğince dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

5. Temsilciliğin Bildirilmesi:

- ✓ Dernekler, gerekli gördükleri yerlerde dernek faaliyetlerini yürütmek amacıyla temsilcilik açabilirler.
- ✓ Temsilcilikler, şube veya dernek genel kurullarında temsil edilmezler.
- ✓ Şubeler temsilcilik açamazlar.
- ✓ Temsilciliğin adresi, yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından o yerin mülkî idare amirliğine yazılı olarak bildirilir. (Dernekler Kanunu madde 24)

5.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Bahse konu yükümlülüğünü yerine getirmeyen temsilcilere idarî para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/l)

6. Basımevlerinin Sorumluluğu:

- ✓ Basımevleri, dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılacak alındı belgelerini bastıktan sonra, bu belgelerin seri ve sıra numaralarını on beş gün içinde mülkî idare amirliğine bildirmek zorundadır. (Dernekler Kanunu madde 16)

6.1. Ceza Hükümü:

- ✓ Belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen basımevi yöneticilerine idarî para cezası verilir. (Dernekler Kanunu madde 32/h)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

Dernek Gelirleri Alındı Belgesi, Dernek Gider Makbuzu, Ayni Yardım Teslim Belgesi Gibi Belgeleri Basan Matbaanın, Bildirim Yükümlülüğünü Yerine Getirmediği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

Dernek Gelirleri Alındı Belgesi, Gider Makbuzu, Ayni Yardım Teslim Belgesi, Ayni Bağış Alındı Belgesi gibi belgelerin basımını yapan Matbaanın basım işleminden sonra süresi içinde mülki idare amirliğine bildirimde bulunmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 16'ncı maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Matbaa tarafından basılan Gider Makbuzu, Dernek Alındı Belgesi ve Ayni Yardım Teslim Belgesi gibi belgelerin bastırılmış olduğuna dair bildirim süresi içerisinde mülki idare amirliğine bildirilmeyerek Dernekler Kanunu'nun 16'ncı maddesinde yer alan "*Basımevleri, dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılacak alındı belgelerini bastıktan sonra, bu belgelerin seri ve sıra numaralarını onbeş gün içinde mülkî idare amirliğine bildirmek zorundadır.*" hükmüne aykırı hareket edildiğinden, Dernekler Kanunu'nun 32/h maddesinde yer alan "*16 ncı maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen basımevi yöneticilerine beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.*" hükmü gereğince matbaa yöneticisine idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

İ. YARDIM TOPLAMA

Dernekler, kamu yararına uygun olarak,

- ✓ Amaçlarını gerçekleştirmek,
- ✓ Muhtaç kişilere yardım sağlamak,
- ✓ Kamu hizmetlerinden bir ya da birkaçını gerçekleştirmek ya da destek olmak üzere,
- ✓ Yardım toplayabilirler. (Yardım Toplama Kanunu madde 3)

1. İzin Alma Zorunluluğu:

- ✓ Dernekler yetkili makamdan izin almadan yardım toplayamazlar.

- ✓ Kamu yararına çalışan dernek, kurum ve vakıflardan hangilerinin izin almadan yardım toplayabilecekleri, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenip ilan edilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 6)

2. İzin Alınacak Yetkili Makamlar:

- ✓ Yardım toplama faaliyeti bir ilin birden fazla ilçesini kapsıyorsa o ilin valisinden,
- ✓ Bir ilçenin sınırları içinde ise o ilçenin kaymakamından,
- ✓ Birden fazla ili kapsıyorsa yardım toplama faaliyeti yapacak derneğin yerleşim yerinin bulunduğu ilin valisinden izin alınır,
- ✓ İzni veren valilik tarafından ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 7)

3. Yardım Toplama Şekilleri:

- ✓ Makbuzla,
- ✓ Belirli yerlere kutu koyarak,
- ✓ Bankalarda hesap açtırarak,
- ✓ Yardım pulu çıkararak,
- ✓ Eşya piyangosu düzenleyerek,
- ✓ Kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla,
- ✓ Spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek yoluyla,
- ✓ Bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle,
- ✓ Yardım toplanabilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 5)

4. Yardım Toplama Süresi:

Yardım toplama süresi bir yılı geçmeyecek şekilde izin veren makam tarafından belirlenir. Ancak, haklı sebeplerin bulunması halinde verilen süre, izin veren makam tarafından en fazla 1 yıl daha uzatılabilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 10)

5. Sorumlu Kurul:

- ✓ Gerçek kişiler tarafından yapılacak yardım toplama faaliyetleri için, en az üç kişiden ibaret sorumlu kurul oluşturulur.
- ✓ Tüzel kişiler tarafından yapılacak yardım toplama faaliyetlerinde sorumlu kurul, tüzel kişiliğin yönetim organıdır. (Yardım Toplama Kanunu madde 11)

6. Toplanan Yardım Paralarının Teslimi:

- ✓ Yardım toplamakla yetkili ve görevli kişiler en geç on beş günde bir topladıkları yardımı sorumlu sayman üyeye teslim etmek veya bu amaçla bankalarda açılmış bulunan hesaplara yatırmak zorundadırlar.
- ✓ Ancak toplanan yardım miktarının bilanço esasına göre defter tutan dernekler için yirmi beş bin Türk Lirasını aşması halinde toplanan para bu süre beklenmeksizin saymana teslim edilir veya bankaya yatırılır. (Yardım Toplama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, madde 13)

7. Kesin Hesap, Bildirim ve Denetim:

- ✓ Sorumlu kurullar, yardım toplama süresinin bitiminden itibaren on gün içinde toplanan yardımın kesin hesabını çıkarmak ve bir örneğini izin veren makama vermekle yükümlüdürler. Zorunlu hallerde bu süre, izin veren makamca otuz güne kadar uzatılabilir.
- ✓ Kesin hesabın verildiği tarihten itibaren doksan gün içinde yardım toplama faaliyeti sonunda elde edilen gelirin harcanmasına ilişkin bilgileri içeren Yardım Toplama Sonuç Bildirimi izin veren makama bildirilir. (Yardım Toplama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, madde 14)

8. Yardım Toplama Faaliyetinin Giderleri:

- ✓ Makbuzla, belirli yerlere kutu koymak, bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak, bankalarda hesap açtırmak, yardım pulu çıkarmak suretiyle yapılan yardım toplama şekillerinde giderler, brüt gelirin yüzde onunu geçemez.
- ✓ Eşya piyangosu düzenlemek, kültürel gösteriler tertipleme ve sergiler açmak, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenleme suretiyle yapılan yardım toplama hallerinde ise giderler, brüt gelirin yüzde kırkını geçemez.
- ✓ Giderlerin gösterilen oranları geçmesi halinde aradaki fark, haklı nedenler olmadıkça, sorumlu kurul üyelerine ödettirilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 24)

9. Kalan Yardımın Devri:

Toplanan yardımın, amacı gerçekleştirecek miktara ulaşamaması veya amacın gerçekleşmesinden sonra bir miktarının artması hallerinde, söz konusu yardımlar izin veren makamlarca, yardım hangi amaç için toplanmış ise o veya benzeri amacı gerçekleştirebilecek kuruluş veya kuruluşlara devretilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 25)

10. Çeşitli Hükümler:

- ✓ Yardım toplama izni verilenlerin, internet ortamı dâhil yardım toplama faaliyetlerinde kullanacakları her türlü materyale Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS) üzerinden verilen yardım toplama izin numarasının yazılması zorunludur. Cumhurbaşkanınca izin almadan yardım

toplayabileceği kararlaştırılan dernek, kurum ve vakıflar ise kendilerine verilen izin kararının yılı ve sayısını yazmakla yetinirler.

- ✓ Bankada hesap açmak veya elektronik olarak işleme tâbi tutulmuş sistemler kullanmak suretiyle yardım toplama izni verilen kişi ve kuruluşlar, yardım toplama faaliyetinde kullanılmak üzere açılacak hesap numaralarını, SMS numaralarını ve benzeri bilgileri izni takip eden otuz gün içinde izin veren makama bildirirler. (Yardım Toplama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, madde 7)

11. Cezalar:

- ✓ İzinsiz yardım toplayanlara beş bin Türk Lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.
- ✓ İnternet ortamında izinsiz yardım toplanması hâlinde ise on bin Türk lirasından iki yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.
- ✓ İzinsiz yardım toplanmasına yer ve imkân sağlayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa beş bin Türk lirası idari para cezası ile cezalandırılır.
- ✓ Yurt içine ve yurt dışına yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslara aykırı olarak yurt dışına yardım yapan sorumlu kurul üyelerine, beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.
- ✓ Denetim görevlileri ve izin veren makam tarafından yardım toplama faaliyetiyle ilgili olmak üzere istenen bilgileri vermeyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak bu aykırılığın kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde gerçekleşmesi hâlinde, disiplin hükümlerine göre işlem yapılır.
- ✓ İzin verilen yardım toplama şekli dışında diğer yardım toplama şekillerine göre izinsiz yardım toplayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.
- ✓ İzin vermeye yetkili makamın izin verdiği yer dışında yardım toplayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.
- ✓ Kanunun diğer hükümlerine aykırı davranışta bulunanlara, filleri suç oluşturmadığı takdirde, bin Türk Lirası idari para cezası verilir.
- ✓ İzinsiz toplanan mal ve paralara el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. (Yardım Toplama Kanunu madde 29)

ÖRNEK OLAY:

ÖRNEK 1:

Tespit:

A Derneğinin Yardım Pulu Karşılığında Topladığı Yardımlar Kapsamında, Katlandığı Giderlerinin Pul Satışından Elde Ettiği Brüt Gelirine Oranının % 10'luk Yasal Sınırı Geçtiği Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği'nin yardım pulu bastırmak suretiyle gerçekleştirdiği yardım toplama faaliyetine ilişkin olarak elde ettiği brüt gelir ve giderler arasındaki oranlar değerlendirildiğinde; giderin gelire oranının ... yılında % 45,84, ... yılında % 40,69, ... yılında % 39,90, ... yılında % 40,35 olduğu, böylelikle katlanılan giderlerin elde edilen gelirlere oranının %10'u aşarak 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 24'üncü maddesinde belirtilen oranı geçtiği incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 24'üncü maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği'nin yardım pulu bastırmak suretiyle gerçekleştirdiği yardım toplama faaliyetine ilişkin olarak elde ettiği brüt gelir ve giderler arasındaki oranlar değerlendirildiğinde; giderin gelire oranının ... yılında % 45,84, ... yılında % 40,69, ... yılında % 39,90, ... yılında % 40,35 olduğu, böylelikle katlanılan giderlerin elde edilen gelirlere oranının %10'u aşarak 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 24'üncü maddesinde belirtilen oranı geçtiği tespit edilmekle beraber; 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 24'üncü maddesindeki "*Makbuzla, belirli yerlere kutu koymak veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak yardım toplama şekillerinde giderler, brüt gelirin yüzde onunu; ... geçemez.*" hükmü ve 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun uygulamasına ilişkin olarak İçişleri Bakanlığınca yayımlanan 13.08.2007 tarih ve 2535 sayılı Genelge'de (2007/80) yer alan açıklamalar doğrultusunda, giderlerin haklı bir nedene dayanıp dayanmadığı konusunda Valilik tarafından değerlendirme yapılması gerektiği, değerlendirme sonucunda haklı bir nedenin bulunmaması durumunda ise dönemler itibarıyla sorumlulukları bulunan yönetim kurulu üyeleri hakkında Yardım Toplama Kanunu'nun 24'üncü maddesine göre işlem yapılması gerekmektedir.

ÖRNEK 2:

Tespit:

A Derneğinin Yetkili Makamlardan İzin Almadan Yardım Toplama Faaliyetinde Bulunduğu Tespit Edilmiştir.

İçerik:

A Derneği tarafından yardım toplama kampanyaları düzenlendiği, bu kampanyaların farklı adlar altında yürütüldüğü, gerçekleştirilen söz konusu yardım kampanyaları için yetkili makamlardan herhangi bir yardım toplama izninin alınmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun, 6'ncı ve 7'nci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneğinin gerçekleştirdiği yardım toplama kampanyaları için yetkili makamlardan izin almadığı, ayrıca gerçekleştirilen yardım toplama kampanyaları sonucunda toplam ... TL tutarında yardım topladığı tespit edildiğinden; 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 29'uncu maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda ilgili yönetim kurulu üyelerine idari para cezası verilmesi, ayrıca adı geçen Kanunda yer alan diğer idari yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

J. KAMU YARARI STATÜSÜ

- ✓ Kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanı kararıyla tespit edilir.
- ✓ Kamu yararına çalışan dernekler en az iki yılda bir denetlenir.
- ✓ Kamu yararına çalıştıklarına karar verilen dernekler, denetimler sonunda bu niteliklerini kaybettikleri tespit edilirse, birinci fıkrada öngörülen usulle haklarında alınan kamu yararına çalışan derneklerden sayılma kararı kaldırılır. (Dernekler Kanunu madde 27)

1. Kamu Yararı İçin Aranacak Şartlar:

Kamu yararına çalışan derneklerden sayılmak için derneğin;

- ✓ En az bir yıldan beri faaliyette bulunması,
- ✓ Son bir yıl içindeki, 200.000 TL'yi geçen alım ve satım işlemlerinin rekabet koşullarına uygun yapılması,
- ✓ Amacı ve gerçekleştirdiği faaliyetlerin, üyelerinin dışında yerel, ulusal veya uluslararası düzeyde toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak nitelikte olması,
- ✓ Yıl içinde elde ettiği gelirin en az yarısının bu amaçla harcanması,

- ✓ Sahip olduğu mal varlığının ve yıllık gelirinin tüzüğünde belirtilen amacı gerçekleştirecek düzeyde olması gerekir.
- ✓ Bu durum, Bakanlık Dernekler Denetçileri tarafından düzenlenen rapor ile tespit ettirilebilir. Bu nitelikleri taşımadığı tespit edilen dernekler, kamu yararı kararı için, bu tespit yapıldığı tarihten itibaren üç yıl geçmeden önce yeniden başvuramaz. (Dernekler Yönetmeliği madde 49)

2. Kamu Yararına Çalışan Dernek Statüsünün Kaybedilmesi:

Kamu yararına çalışan derneklerin, denetimler sonunda bu niteliklerini kaybettiği anlaşılırsa;

- ✓ Hazine ve Maliye Bakanlığının ve varsa ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Cumhurbaşkanı kararıyla haklarında alınan kamu yararına çalışan derneklerden sayılma kararı iptal edilir. (Dernekler Yönetmeliği madde 52)

3. Kamu Yararına Çalışan Dernek Yönetici ve Denetçilerinin Mal Bildirimde Bulunması:

- ✓ Yönetim ve denetim kurulu üyeliklerine seçilen Kamu yararına çalışan dernek yönetim kurulu yönetici ve denetçileri ile bu derneklerin şube başkanları,
- ✓ Göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde,
- ✓ Görevin sona ermesi halinde, ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde,
- ✓ Sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar,

Genel merkez yönetim ve denetim kurulu üyeleri derneğin yerleşim yerinin (merkezinin) bulunduğu yerin İl Valiliklerine (İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü), bu derneklerin şube başkanları ise şubenin yerleşim yerinin bulunduğu yerinin bulunduğu İl Valiliklerine (İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü) mal bildirimlerini vermeleri gerekmektedir. (3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu madde 2, 6, 7 ve 8)

ÖRNEK OLAY:

ÖRNEK :

Tespit:

Derneğin Toplumun İhtiyaç ve Sorunlarına Yönelik Çözüm Üretecek Herhangi Bir Faaliyetinin Bulunmadığı Tespit Edilmiştir.

İçerik:

Derneğin tüzüğünde belirtilen amacının toplumsal gelişmeye katkı sağlamaya yönelik olduğu; ancak derneğin faaliyetlerinin üyelerinin dışında yerel veya ulusal düzeyde toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak nitelikte ve büyüklükte bulunmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 27'nci maddesi, Dernekler Yönetmeliği'nin 49/c maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

Derneğin toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak nitelikte ve büyüklükte faaliyetinin bulunmadığı incelendiğinden, Dernekler Kanunu'nun 27'nci maddesi ile Dernekler Yönetmeliği'nin 49/c maddesinde yer alan düzenlemelere, derneğin kamu yararına çalışma statüsünün iptal edilip edilmeyeceği hususunda değerlendirilmelerin yapılması gerekmektedir.

K. DENETİM**1. İç Denetim:**

- ✓ Derneklerde iç denetim esastır.
- ✓ Genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir.
- ✓ Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- ✓ Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve 1 yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. (Dernekler Kanunu madde 9)

2. Denetim:

Gerekli görülen hallerde,

- ✓ Derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülkî idare amiri tarafından kamu görevlilerine denetletilebilir.
- ✓ Bu denetimlerin, yapılacak risk değerlendirmelerine göre üç yılı geçmeyecek şekilde her yıl yapılması esastır.
- ✓ Bu denetimlerde kolluk kuvveti mensupları görevlendirilemez.
- ✓ İçişleri Bakanlığı ve mülkî idare amirlerinin yapacağı denetimler mesai saatleri içerisinde yapılır.
- ✓ Bu denetimler en az yirmi dört saat önce derneklere bildirilir.
- ✓ Denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

- ✓ Denetim ile görevlendirilenler, kamu kurum ve kuruluşlarından, bankalar dâhil gerçek ve tüzel kişilerden denetim görevi kapsamına giren hususla sınırlı olarak ilgili bilgi ve belgeyi isteme yetkisine sahiptir. Talepte bulunulanlar özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar. (Dernekler Kanunu madde 19)

3. Ceza Hükümleri:

- ✓ Denetim kurulu üyelerinin isteği üzerine veya denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtları vermeyenler, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirmeyenler üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. (Dernekler Kanunu madde 32/k)
- ✓ Denetim ile görevlendirilenler tarafından denetim görevi kapsamına giren hususla sınırlı olarak istenen bilgi ve belgeyi vermeyen kişi ve kuruluşlar hakkında beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır. (Dernekler Kanunu madde 32/t)

L. TÜZEL KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ

1. Kendiliğinden Sona Erme:

Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

- ✓ Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,
- ✓ İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
- ✓ Borç ödemede acze düşmüş olması,
- ✓ Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,
- ✓ Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.
- ✓ Her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitini isteyebilir. (Türk Medeni Kanunu madde 87)

2. Mahkeme Kararı ile:

- ✓ Derneğin amacı, kanuna veya ahlâka aykırı hâle gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme, derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli bütün önlemleri alır.

3. Genel Kurul Kararı ile:

- ✓ Genel kurul her zaman derneğin feshine karar verebilir. (Türk Medeni Kanunu madde 88)

4. Tasfiye:

Genel kurul kararı ile feshedilen veya kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır.

Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağına genel kurul kararına bırakıldığı hallerde,

- ✓ Genel kurul tarafından bir karar alınmamış ise,
- ✓ Veya genel kurul toplanamamışsa,
- ✓ Yahut dernek mahkeme kararı ile feshedilmişse,
- ✓ Derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir. (Dernekler Kanunu madde 15)

ÖRNEK OLAY:

Tespit:

A Derneğin Kurulduktan Sonra İlk Genel Kurulunu Yapmadığı ve Zorunlu Organlarını Oluşturmadığı Tespit Edilmiştir:

İçerik:

A Derneği'nin kuruluş evraklarının ve tüzüğünün Valilik tarafından incelenerek 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na uygun bulunduğu konusunda derneğe bildirimde bulunulmasına rağmen, derneğin söz konusu bildirimden itibaren altı ay içinde ilk genel kurulunu yapmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı incelenmiştir.

Aykırı Davranılan Mevzuat Hükümleri:

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87'nci maddesi.

Sonuç/Yaptırım:

A Derneği'nin kuruluş evraklarının ve tüzüğünün Valilik tarafından incelenerek 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na uygun bulunduğu konusunda derneğe bildirimde bulunulmasına rağmen, derneğin altı ay içinde ilk genel kurulunu yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeniyle, ilgili valilik tarafından 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87/2 maddesi gereğince derneğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitinin sulh hâkiminden istenmesi gerekmektedir.

**M. DERNEKLER MEVZUATI KAPSAMINDA ÖNGÖRÜLEN
İDARİ VE ADLİ YAPTIRIMLARA İLİŞKİN TABLOLAR**

1. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Bildirimler:

NİTELİĞİ	SÜRESİ/AÇIKLAMA	İDARİ YAPTIRIM (TL)*
Dernek Beyannamesi (D.K. md. 19, 32/l)	Her yıl 1 Ocak – 30 Nisan	500,00
Yurt Dışından Yardım Alma Bildirimi (D.K. md. 21, 32/k; Der.Yön. md. 18)	Yardımanın alınmadan önce bildirilmesi esastır (Yardım kullanılmadan önce bildirilebilir)	5.000,00 - 100.000,00
Yurt Dışına Yapılacak Yardım Bildirimi (D.K. md. 21, 32/k; Der. Yön. md. 18)	Yardımanın yapılmadan önce bildirilmesi esastır (Afet ve acil durumlarda 30 gün içinde bildirilebilir)	5.000,00 - 100.000,00
Taşınmaz Mal Bildirimi (D.K. md. 22, 32/l)	Tapuya tescilinden itibaren 30 gün içinde	500,00
Genel Kurul Sonuç Bildirimi (D.K. md. 23, 32/s)	Olağan veya olağanüstü toplantıyı izleyen 45 gün içinde	500,00
Üye Değişiklik Bildirimi (D.K. md. 23, 32/s)	Değişiklikten itibaren 45 gün içinde	500,00
Yerleşim Yeri Değişiklik Bildirimi (D.K. md. 23, 32/s)	Değişiklikten itibaren 45 gün içinde	500,00
Dernek Organlarındaki Değişiklik Bildirimi (D.K. md. 23, 32/s)	Değişikten itibaren 45 gün içinde	500,00
Tüzük Değişikliği Bildirimi (D.K. md. 17, 23, 32/ı; Der. Yön* md.18)	Tüzüğün 45 gün geçtikten sonra yapılan uyarı üzerine, 30 gün içinde verilmemesi	100,00
Temsilcilik Adresinin Bildirimi (D.K. md. 24, 32/l)	Açıldığı veya adres değişikliği yapıldığı tarihte	500,00
Basımevinin Alındı Belgelerini Bildirimi (D.K. md. 16, 32/h)	Alındı belgelerinin basılmasından itibaren 15 gün içinde	500,00

2. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Diğer İdari Yaptırımlar:

NİTELİĞİ	SÜRESİ/AÇIKLAMA	İDARİ YAPTIRIM (TL)*
Dernek kurma veya üye olma hakkı olmayanların dernek kurması veya üye olması (D.K. Md. 32/a)	-	500,00
Dernek kurma hakkı olmayan kişilerin, bilerek üye kaydedilmesi veya kaydının silinmemesi (D.K. Md. 32/a)	-	500,00
Genel kurulun süresinde yapılmaması/ kanun ve tüzük hükümlerine aykırı yapılması/toplantının dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen yerin dışında yapılması (D.K. Md. 32/b)	Mahkemece, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline de karar verilebilir	500,00
Yurt dışı yardımların bankalar aracılığıyla alınmaması (D.K. Md. 32/c)		Alınan paranın %25'i
Defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması (D.K. Md. 32/d)	-	500,00
Yetki belgesiz gelir toplanması (D.K. Md. 32/d)	-	1.000,00
Yetkili mercilerin izni olmaksızın; yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerinin veya şubelerinin açılması, faaliyetlerinin yürütülmesi, bunlarla işbirliğinde bulunulması veya bunların üye kabul edilmesi, (D.K. Md. 32/g)	İzinsiz açılan şube veya temsilcilik kapatılır	1.000,00
Suç teşkil etmeyen hata ve noksanlıkların, bildirimden itibaren otuz gün içerisinde giderilmemesi (D.K. Md. 32/ı)	30 gün	100,00
İzinsiz olarak; eğitim ve öğretim faaliyetleri için yurt, pansiyon veya üyeler için lokal açılması (D.K. Md. 32/m)	İzinsiz açılan tesisin kapatılması karar verilebilir (tesisler için özel kanunlarda yer alan düzenlemeler saklıdır)	500,00
Defter ve kayıtlarında, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kurumlarıyla yazışmalarında Türkçe kullanılmaması (D.K. Md. 32/r)		1.000,00
Denetim ile görevlendirilenlerin kamu kurum ve kuruluşlarından, bankalar dâhil gerçek ve tüzel kişilerden istedikleri bilgi ve belgenin verilmemesi (D.K. Md. 32/t)	Kamu görevlileri hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır	5.000,00
7.000,00 TL'yi aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve ödemelerin bankalar ve diğer finans kuruluşları veya PTT aracılığıyla yapılmaması (D.K. Md. 32/u)	-	İşleme konu tutarın %10'una kadar

NİTELİĞİ	SÜRESİ/AÇIKLAMA	İDARİ YAPTIRIM (TL)*
Dernekler Kanununun 3 üncü maddesine aykırı olarak dernek organlarında görev alınması ve bu kişilerin görevlerinin yazılı uyarıya rağmen yedi gün içerisinde sonlandırılmaması (D.K. Md. 32/2. fıkra)	7 gün	1.500,00
İzinsiz Yardım Toplanması		2860 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde yer alan idari yaptırımlar

3. 5253 Sayılı Dernekler Kanununda Öngörülen Adli Yaptırımlar:

NİTELİĞİ	SÜRESİ/AÇIKLAMA	ADLİ YAPTIRIM
Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtların tutulmaması veya tasdiksiz defter tutulması (D.K. Md. 32/d)	-	3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası
Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalara hile karıştırılması ve defter veya kayıtların tahrif veya yok edilmesi/gizlenmesi (D.K. Md. 32/e)	-	6 aydan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezası
Derneğe ait para veya para hükmündeki evrak senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine kullanılması (D.K. Md. 32/f)	-	Türk Ceza Kanununun 155 inci maddesi hükümleri uygulanır
Defter ve belgelerin okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması durumunda, onbeş gün içinde zayi belgesi için mahkemeye başvuru yapılmaması veya denetimde bu belgenin ibraz edilmemesi (D.K. Md. 32/k)	15 gün	3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası
Denetim sırasında görevli memurlara bilgi, belge ve kayıtların verilmemesi veya yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmemesi (D.K. Md. 32/l)	-	3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası
Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal, Şehit, Gazi kelimelerinin yazılı uyarıya rağmen izinsiz kullanılması (D.K. Md. 32/n)	Adli işlemin yapılması yazılı uyarı şartına bağlıdır	100 günden az olmamak üzere adli para cezası ve Derneğin feshi
Mevcut veya mahkeme kararıyla kapatılmış bir siyasî partinin, sendikanın, derneğin adının, ambleminin ve benzeri işaretlerinin veya başka bir ülkeye ve daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait bayrak, amblem ve flamaların yazılı uyarıya rağmen kullanılması (D.K. Md. 32/n)	Adli işlemin yapılması yazılı uyarı şartına bağlıdır	100 günden az olmamak üzere adli para cezası ve Derneğin feshi

NİTELİĞİ	SÜRESİ/AÇIKLAMA	ADLİ YAPTIRIM
Tüzükte gösterilen amaçların dışında faaliyet gösterilmesi (D.K. Md. 32/o)	-	50 günden az olmamak üzere adli para cezası
Askerliğe, millî savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunulması, bu amaçla tesis açılması, özel kıyafet/üniformaların kullanılması (D.K. Md. 32/o)	-	1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ve tesisin kapatılması
Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla dernek kurulması veya faaliyette bulunulması (D.K. Md. 32/p)	-	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ve derneğin feshi
Dernekler Kanununun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen uyarının yazılı olarak ikinci kez yapılmasına rağmen, söz konusu kişilerin organlardaki görevlerinin otuzgün içinde sonlandırılmaması (D.K. Md. 32/2. fıkra)	30 gün	Türk Medeni Kanunu Madde 89

* Tablolarda yer alan idari para cezaları ile parasal sınırlar; kanunlarda ve yönetmeliklerde yer aldığı şekilde ve yeniden değerlendirme oranına göre artırılmadan belirtilmiştir.

Söz konusu idari para cezaları ve parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan idari para cezası ve parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanmaktadır.

Söz konusu idari para cezaları ile parasal sınırların yeniden değerlendirme oranına göre arttırılan miktarları, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünün www.siviltoplum.gov.tr adresindeki internet sayfasının mevzuat kısmının genelgeler bölümünde yayımlanmaktadır.

* D.K. ibaresi, 5253 sayılı Dernekler Kanununu ifade eder.

* Der. Yön. ibaresi, Dernekler Yönetmeliğini ifade eder.